

керівників від кафедри та від бази практики, а також усвідомленням неможливості майбутнього працевлаштування на цьому підприємстві, зайнятістю в іншій організації, неможливістю практичного застосування результатів роботи, слабка інтеграція в колектив тощо.

Отже, безперечною вимогою сучасного ринку праці є органічне поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з практичною спрямованістю вищої освіти. Тому, на нашу думку, особливу увагу необхідно приділити удосконаленню процедури проходження виробничої практики студентами магістерського рівня, об'єднавши зусилля трьох зацікавлених сторін — ВНЗ, майбутнього фахівця і потенційного роботодавця.

Г. О. Ковальчук, канд. пед. наук, доц.,
кафедра педагогіки та психології

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Економічна освіта й підготовка конкурентоспроможних фахівців-економістів є однією з найважливіших умов господарського та соціального зростання суспільства. Освіта виконує соціальні та економічні функції, серед них — забезпечення розвитку інтелектуального потенціалу суспільства, сприяння якості життя населення, вдосконалення територіальної організації продуктивних сил з урахуванням економічних, соціально-психологічних, господарсько-історичних та культурних традицій кожного регіону. Результати освітньої діяльності втілюються у нових технологіях і методах організації праці, створюють основу для підвищення її продуктивності.

Інтенсивний розвиток методичних систем і навчальних технологій в економічній освіті показує значні зрушення в досягненні таких важливих дидактичних цілей, як формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Створюються умови для розвитку конкурентоспроможних рис і якостей студентів як майбутніх економістів, впроваджуються технології посилення здібностей окремих особистостей. Однак залишається ціла низка питань професійної підготовки, які потребують особливої уваги. Серед них ***проблема недостатності або відсутності досвіду професійного реагування у середовищі діяльності***. В організації професійної підготовки активно відбуваються інноваційні процеси, але домінує

репродуктивний компонент навчання, а творчий, квазіпрофесійний рівень, що забезпечує здатність адаптувати набуті знання до практичної ситуації та створювати нове, має спорадичну присутність і носить утопічний або реконструктивний характер. У ході навчання студент розглядає ситуації, які акцентують увагу «як повинно бути відповідно до певної теорії», при цьому ігнорується необхідність у плануванні розвитку ґрунтуватися на тому, «що в нас є і відкинути все те, чого в нас нема». Професійна зорієнтованість завдань, зазвичай, присутня у тому, що студенти виконують вправи, розв'язують задачі і приклади з професійної практики, але всі вони мають «вчорашній характер», тобто описують те, що вже відбулося, тому для них характерне швидке старіння. У більшості випадків студент не здатний бачити майбутню професійну ситуацію для використання наявних знань або створювати нові знання. Дослідження, проведені протягом 2005—2006 рр. серед студентів фінансово-економічного факультету (III курс), показали, що більше 90 % респондентів взагалі ніяк не уявляють своєї продуктивної активності у майбутній професійній роботі. У домінуючій системі навчання на сьогодні переважають два підходи: традиційний (масового навчання) — перенесений з умов консервативної освітньої системи; інший — реплікований із зарубіжного досвіду підхід, що ідеалізує самоосвіту та індивідуалізоване навчання. Обидва ці підходи до організації економічної освіти є крайніми, недостатньо ефективними для засвоєння зростаючих обсягів економічних знань, а різноманітність економічних явищ і процесів, конкретних проблемних питань, які вимагають вирішення, неформальна і персоніфікована природа бізнесу обумовлюють необхідність додаткового використання інших дидактичних систем. Для сучасного світу характерними є агресивна економічна політика, наростання соціального невдоволення, зростаюче безробіття. «Молодь вимагає нових життєвих перспектив. Але країна настільки відстала, що у нас немає часу доганяти інші країни та повторювати їх досвід» (М. Калашников, 2005 р.). Вихід може бути таким: шукати «точки прориву», в яких ми обганяємо або маємо «активні конкурентні перспективи». Своєрідні «Точки прориву» є в структурі продуктивної компетентності кожного хорошого спеціаліста. Важливо навчитися їх виявляти і плекати. Цей підхід втілюється через метод перспективного цільового планування і він може бути ефективно використаний у ході професійної підготовки. Запропонований метод «Моделюван-

---

* Термін автора

* Термін автора

ня професійних ситуацій» ставить у центрі вивчення теми чи питання сюжет взаємодії суб'єктів господарського процесу. Головна сюжетна лінія розвивається в напрямі: «Що відбудеться, коли...». В ході роботи студент має розглянути ситуацію з точки зору «іншої сторони», «іншого суб'єкта». Інструментарій реалізації методу: есе, обговорення в малих групах та міні-інсценізації, міні-проектування. Метод можна віднести до групи методів умовно-професійного рівня засвоєння знань [1]. Він служить вирішенню щонайменше трьох навчальних завдань: 1) розвитку поведінкового репертуару майбутнього фахівця в рамках реалізації афективних цілей навчання; 2) проектування реакцій та очікуваного результату взаємодії учасників процесу; 3) розвитку продуктивної активності майбутнього фахівця. Використання методу «МПС» можливе як у ході традиційного навчального процесу у ВНЗ, так і в ході навчально-виробничих тренінгів для майбутніх економістів, зокрема в ході тренінгу «Один робочий день на посаді...» [2].

Література

1. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті. — Вид. 2-ге доповнене. — Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — С. 38.
2. Тренінгові технології навчання з економічних дисциплін / Навч. посібник. — За ред. Ковальчук Г. О. — К.: КНЕУ, 2006. — С. 31, 58; Бізнес-тренінги для економістів / Навч. посібник. — За ред. Ковальчук Г. О. — К.: КНЕУ, 2007. — С. 5—12

Т. О. Кожан, канд. екон. наук, доц.,
кафедра управління персоналом

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Розглядаючи освіту як складову загальної культури людини, за мету вищого навчального закладу необхідно поставити формування майбутнього фахівця як всебічно розвиненої людини, людини-особистості з високими моральними якостями, професійно компетентної людини.

Ключовими словами в освітніх стандартах нового покоління повинні стати культура, компетентність і компетенція. Оскільки